کسب و کار

«قدرتمندان گمنام» محیط کار

کارمندان تازه‌وارد و حتی کارکنان قدیمی در شناسایی افراد صاحب‌نفوذ سازمان معمولا دچار «خطای تشخیص» یا «عدم تشخیص کامل» می‌شوند. قدرت الزاما در تسلط افراد رده‌بالا و مدیران نیست بلکه در اختیار پنج گروه است که یکی از آنها، «قدرتمندان گمنام» محیط کار هستند که مستقل از روند سلسله‌مراتبی، کارهایی را که اراده می‌کنند، پیش می‌برند. نفوذ پنهان آنها مدیون محبوبیتشان است.

چند هفته‌ای است که در یک سازمان بزرگ استخدام شده‌ام و خیلی از این بابت هیجان دارم. این اولین شغل جدی من است و دوست دارم در اینجا پیشرفت کنم. در جایی می‌خواندم که برای موفقیت شغلی و ایجاد یک محیط کاری امن و آرام، باید موازنه قدرت و افراد بافقوذ سازمان را بشناسیم. اما من نمی‌دانم ساختار قدرت در این شرکت به چه شکل است. به جز سه نفر از کارمندهای واحد خودمان، هنوز کسی را نمی‌شناسم. تعداد کارکنان شرکت خیلی زیاد است. نمی‌دانم چه کسانی در اینجا صاحب نفوذ هستند. در مقاله نوشته بود که افراد بافقوذ لزوما در سمت‌های رده‌بالا نیستند. برایم سوال است که آنها چه کسانی هستند؟ چطور می‌توانم پیدایشان کنم؟

موفقیت در یک سازمان جدید بستگی به این دارد که چقدر می‌توانی کارها را در کنار دیگران و از طریق آنها انجام دهی. اما وقتی در یک سازمان، تازه‌کار هستی به سختی می‌توانی بفهمی که قدرت در دستان چه کسانی است و چطور می‌توان به آنها نزدیک شد. این افراد دارای نفوذند اما همیشه در سمت‌های ارشد نیستند که بتوانی نفسشان را در وبسایت شرکت پیدا کنی. با این حال، برای موفقیت بلندمدت به آنها نیاز داری. طبق تحقیقات، هنگام جابه‌جایی از یک سمت یا سازمان، باید «ارتباطات پنهان» سازمان را که صرف نظر از ساختار سلسله‌مراتبی، کارها را پیش می‌برند بشناسی. با استفاده از این پنج استراتژی می‌توانی هم معادلات قدرت را درک کنی و هم جایگاه خودت را در عرصه قدرت شرکت در آینده پیدا کنی.

برای شناسایی افراد بافقوذ سازمان، ابتدا باید انواع قدرت را بشناسی. در سال ۱۹۵۹، دو روان‌شناس اجتماعی به نام‌های «جان فرنچ» و «برترام ریون» پنج منشأ قدرت را تعریف کردند. ما از آنها استفاده می‌کنیم تا دیگران را به اعمال تغییرات مورد نظرمان سوق دهیم: اجبار (اتکا به زور)، پاداش‌دهی (اتکا به مشوق‌ها)، قانونی (اتکا به سلسله‌مراتب یا رتبه)، مرجع (اتکا به محبوبیت یا کاریزمای) و تخصص (اتکا به دانش). آنها چند سال بعد در ادامه تحقیقاتشان، ششمین منشأ قدرت را نیز معرفی کردند: قدرت اطلاعاتی (اتکا به دسترسی به اطلاعات نایاب). هنگام مشاهده قدرت در سازمان، ممکن است حتی فاکتورهای دیگری هم پیدا کنی. یکی از آنها وجهه فرد است که روی قدرتش تاثیر می‌گذارد و ممکن است صرف نظر از جایگاهش در سلسله مراتبی سازمان یا مهارتش، گاهی بالا و پایین شود. مثلا مدیری که در گیرودار نوسانات بازار، یک واحد در حال نابودی را به سودآوری می‌رساند ممکن است ناگهان در داخل و خارج سازمان، سوژه «خبار مثبت» شود یا به عبارت دیگر، نفش به نیکی بر سر زبان‌ها بیفتد و این به او احساس قدرت می‌دهد.

وقتی راه‌های کسب و اعمال قدرت را شناختی، می‌توانی ببینی از افرادی تهیه کنی که در کسب قدرت موفق بودند. دقت کن و ببین چه کسی در حال اعمال یکی از انواع قدرت است. مثلا ممکن است کارمندی باشد که همه سازمان او را بشناسند و مورد احترام همه باشد (قدرت ناشی محبوبیت)، یا مثلا یکی از کارمندها همیشه تایید به پروژه‌های جدید را می‌گیرد یا منابعی برای استخدام نیرو دارد (قدرت ناشی از اطلاعات یا پاداش).

همچنین به دنبال افرادی بگرد که همه کارمندها برای دریافت کمک یا توصیه سراغشان می‌روند. تحقیقات نشان داده که گرچه تو از طریق ارتباط با شبکه (ارتباطات می‌توانی در کارت استاد شوی اما اگر جزو کسانی باشی که دیگران به سرافت می‌آیند، احتمال موفقیت چهار برابر می‌شود. از همکارها بپرس «چه کسی در شرکت مورد تحسین و مقبول همه است؟» یا به دنبال کسانی باش که به واسطه موفقیتشان، به سرعت ارتقا گرفته‌اند. به افراد بپرامونت نگاه کن و ببین چه کسانی به مجامع مهمی مثل جلسات هیات‌مدیره یا رویدادهای خارج از سازمان دعوت می‌شوند و به مشتریان و رهبران ارشد دسترسی دارند.

شاید به نظر برسد که عرصه قدرت در شرکت‌تان ایستا و بدون تغییر است اما بدان که قدرت، پویاست. مثلا طی دو سال اخیر و به دلیل روح دورکاری، در بسیاری از سازمان‌ها شاهد تغییر در موازنه قدرت بودیم. تحقیقات اخیر نشان می‌دهد که در محیط‌های کار ترکیبی (ترکیب حضوری و دورکاری)، قدرت ارتباطی بر قدرت سلسله‌مراتبی غالب شده. بنابراین، افرادی که عنوان یا سمت خاصی ندارند این شانس را دارند که از طریق ارتباطات خود، نفوذ به دست بیاورند.

این در حالی است که جایگاه ارشد یک فرد، تضمینی بر نفوذ او نیست. پس مهم است که به اطرافت دقت کنی و ببینی افراد، چطور در مرور زمان، قدرت به دست می‌آورند. یا آن را از دست می‌دهند. مثلا مدیری را می‌شناسم که در حوزه تنوع نژادی و برابری نیروهای کار فعالیت می‌کرد و سابقا کسی او را نمی‌شناخت اما پس از ماجرای جورج فلوید، دهها شرکت به او پیشنهاد شغل‌های رده بالا دادند. وقتی یک موضوع، مثل برابری یا حفاظت از محیط‌زیست بر سر زبان‌ها می‌افتد یا ترند می‌شود، افراد فعال در این حوزه‌ها ممکن است نفوذ پیدا کنند یا طرفداران بیشتری پیدا کنند. همچنین به «فضاهای سفید» میان واحدها دقت کن در فضای میان واحدها معمولا قدرت‌های پنهان نهفته. فراموش نکن که این روزها بسیاری از شرکت‌ها، کارها را به صورت همکاری افقی میان واحدها به انجام می‌رسانند نه به شکل عمودی. در درون هر واحد پس کسی صاحب نفوذ است که شبکه ارتباطی‌اش، از واحد خودش فراتر رود. گاهی کارمندها تصور می‌کنند کنترل موفقیتشان در دست مدیرشان و رئیس مدیرشان است. اما همیشه این‌طور نیست. مثلا فردی را می‌شناختم که در واحد فروش کار می‌کرد و تصور می‌کرد که موفقیتش در دست رهبران فروش است که با مشتریان کلیدی در ارتباطند. اما به مرور زمان فهمید که همکارانی هستند که قدرت دارند و با اینکه مشتریان را ندیده‌اند اما در تامین نیاز آنها، نقش حیاتی ایفا می‌کنند. وقتی فرد بافقوذ را شناختی، به او نزدیک شو اما خودت را از افرادی که همیشه و هر روز دور و بر او هستند جدا کن. باید کاری کنی او تمایل پیدا کند با تو وقت بگذراند. بهترین راه این است که به شکلی متواضعانه به یادگیری از او اشتیاق نشان دهی و همزمان، چیزی ارزشمند به او ارائه دهی. وقتی با او دیدار می‌کنی، سعی نکن همه چیز را یکروزه به دست آوری. فقط در حدی کنجکاوی و سخاوت نشان بده که بخواهد باز هم با تو صحبت کند. پس از مدتی می‌توانی از او سوال کنی که سایر افراد قدرتمند در شرکت کیستند. ممکن است خودش تو را به یکی از افراد بافقوذ در دایره ارتباطاتش معرفی کند. وقتی وارد یک سازمان جدید می‌شوی، مهم است که بدانی قدرت در دستان کیست چون آنها مستقیما روی نحوه انجام کارها تاثیر دارند. اما این همیشه واضح نیست. با استفاده از این استراتژی‌ها می‌توانی جایگاه‌های قدرت واقعی را شناسایی و به مرور، جایگاه نفوذ خودت در آینده را پیدا کنی.

مترجم: مریم مرادخانی

علیرضا رحیمی تأکید کرد؛

ضرورت رعایت مصوبه شورا در خصوص استفاده از سرویس مدارس

رئیس کمیسیون عمران و حمل و نقل شورای اسلامی شهر کرج گفت: مسئولین آموزش پرورش و مدارس درخصوص سرویس‌های مدارس ملزم به رعایت مصوبه شوراهستند.

به گزارش پیام آشنا: علیرضا رحیمی ضمن تاکید بر این موضوع که سازمان حمل و نقل بار و مسافر شهرداری کرج موظف است نظارت کافی را جهت رعایت مصوبه شورا داشته باشد، عنوان کرد: این نظارت با هدف ارتقای سطح رفاه و امنیت دانش آموزان صورت می‌گیرد.

نائب رئیس کمیسیون فرهنگی شورای اسلامی شهر کرج ضمن یادآوری دو سال تعطیلی حضوری مدارس به دلیل شیوع ویروس کرونا، گفت: پس از دو سال، نظم بخشیدن به سرویسهای مدارس و توزیع خدمات حمل و نقل عمومی جزء اولویتهایی است که سازمان حمل و نقل بار و مسافر شهرداری بر عهده دارد.

وی در ادامه از افزایش حجم ترافیک جهت بازگشایی مدارس یاد کرد و افزود: ساماندهی سرویس های مدارس و همچنین اعزام مناسب اتوبوس‌ها و مدیریت تاکسی‌ها همزمان با اول مهر ماه به منظور جلوگیری از ایجاد ترافیک سنگین و تسهیل در رفاه حال شهروندان و دانش آموزان و دانشجویان عزیز ضرورت دارد.

رئیس کمیسیون عمران و حمل و نقل شورای اسلامی شهر کرج در پایان ضمن قدردانی از سازمان حمل و نقل بار ومسافر درخصوص خدمات و اعزام اتوبوس‌های اربعین، گفت: لازم است این سازمان هرچه سریعتر در صف اجرای وظایف خود بازگشته و تمهیدات لازم برای ساماندهی ناوگان اتوبوس و تاکسی را برای آغاز مهرماه و جابجایی دانش آموزان فراهم کند.

سرپرست شهرداری کرج خبر داد؛

برنامه‌ریزی جهت ساماندهی حوضچه‌های شیرابه حلقه‌دره

سرپرست شهرداری کرج گفت: پیش از اجرای طرح جمع آوری زباله از مقابل منازل مسکونی، آمادگی ذهنی لازم در شهروندان ایجاد نشده بود.

به گزارش پیام آشنا. منوچهر غفاری در جلسه بررسی مشکلات مرکز حلقه دره که با حضور استاندار البرز و اعضای شورای شهر برگزار شد، گفت: در اجرای طرح‌های مختلف باید جوانب کار از زمان مناسب تا میزان مشارکت شهروندان بررسی شود.

وی ادامه داد: گاهی اوقات عدم توجه به شرایط زمانی و ... باعث می‌شود یک طرح اثربخشی خود را از دست دهد و از سوی شهروندان آن طور که باید و شاید مورد استقبال قرار نگیرد.

این مسئول تاکید کرد: اینکه بخواهیم کارهای بزرگ را در بازه زمانی کوتاه مدت انجام دهیم انتظاری نشدنی است و قطعا باز خورد منفی نخواهد داشت.

وی با بیان اینکه جمع آوری سبدهای زباله از مقابل منازل یکی از طرح‌هایی بود که قبل از اجرا نیاز به اطلاع رسانی گسترده وآماده سازی ذهنی شهروندان داشت، توضیح داد: این طرح پیش از این در بسیاری از کلانشهرها اجرایی و خروجی مناسبی داشته است ولی چرا در کرج آن طور که باید و شاید مورد استقبال قرار نگرفته، جای بررسی دارد.

غفاری در ادامه با اشاره به ضرورت فرهنگسازی در خصوص تفکیک زباله از مبداء و منازل شهروندان توضیح داد: در این خصوص باید تولید محتوا در قالب بسته‌های مختلف در دستور کار قرار بگیرد و رسانه‌ها به ویژه صدا و سیما هم باید شهرداری را در انتشار آنها یاری کند.

سرپرست شهرداری کرج همچنین به موضوع جمع آوری زباله‌های عفونی نیز اشاره کرد و گفت: علوم پزشکی باید مراکز درمانی را به انعقاد قرارداد با شرکتی که جمع آوری این نوع زباله‌ها را به عهده گرفته موظف کند.

این مسئول اضافه کرد: متاسفانه هنوز بسیاری از مطب‌ها و مراکز درمانی قراردادی با شرکت مجری جمع آوری زباله‌های عفونی منعقد نکرده‌اند.

وی در بخش دیگری از صحبت‌های خود با اشاره به برنامه ریزی برای ساماندهی شیرابه های موجود در حوضچه های مرکز حلقه دره، افزود: هرچند امکان نفوذ شیرابه از این حوضچه ها به لایه های مختلف خاک تقریبا غیر ممکن است ولی طی سه ماه گذشته قراردادی برای خشکاندن این شیرابه ها منعقد شده است.

وی تاکید کرد: طی دو ماه گذشته حدود ۶۰ درصد دو حوضچه خشک شده و این فرایند این ادامه دارد.

در پی طولانی شدن فرآیند تهیه طرح تفصیلی صورت می‌پذیرد؛

اصلاح ضوابط و مقررات شهرسازی در حال پیگیری

معاون معماری و شهرسازی شهرداری کرج گفت: افزایش کیفیت ساخت و ساز و بهبود سرانه های شهری در الویت برنامه‌های مدیریت شهری است.

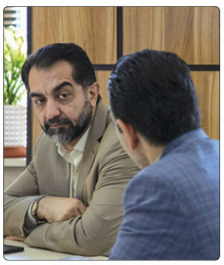

به گزارش پیام آشنا: عباس سعیدی کیا در جلسه شورای معماری و شهرسازی شهرداری کرج که با حضور سرپرست شهرداری کرج و مدیران ستادی مرتبط برگزار شد، با اشاره به اهمیت موضوع فوق گفت: به دلیل برخی محدودیت‌ها در ضوابط طرح تفصیلی و عدم امکان صدور پروانه منطبق با عرف محل و خواسته‌های مالکین املاک، شاهد هستیم که بعضا سازندگان نسبت به احداث بنا مغایر پروانه ساختمانی اقدام می‌نمایند که نقشه غیررسمی موجب بر هم زدن محاسبات مهندسی اولیه گردیده و از طرفی تراکم ساخت‌وساز در محلات شهری افزایش می‌یابد و گاهی موجب سایه‌اندازی و اشراف در ساختمان‌های هم‌جوار نیز می‌شود که باعث نقض ضوابط شهرسازی و مقررات ملی ساختمان می‌گردند.

وی اضافه کرد: همچنین این اقدام در درازمدت، تضییع حقوق مالکین هم‌جوار و شهروندان را نیز به دنبال دارد بر همین اساس و به‌منظور نظارت بیشتر بر رعایت مقررات ملی ساختمان و اصول و ضوابط شهرسازی و در راستای افزایش بهبود کیفیت ساختمان، مقرر شد شهرداری تمهیداتی را بکار گیرد تا در زمان صدور پروانه ساختمانی توسط شهرداری موضوع دو نقشه‌ای حذف شود تا ضمن کاهش تخلفات ساختمانی شاهد کنترل سرانه‌های شهری اعم از فضای سبز، بهداشتی و درمانی و ... باشیم.

این مسئول اضافه کرد: در این خصوص مکاتبه‌ای با کمیسیون ماده ۵ صورت گرفته تا نواقصی که در طرح تفصیلی وجود دارد در قالب اخذ مصوبات کمیسیون مذکور رفع شود.

به گفته معاون شهرسازی و معماری شهرداری کرج، این موضوع در سال ۹۸ نیز به مدت یک سال مطرح و اجرا شده بود که به دلیل عدم تمدید مصوبه، مجددا در سال جاری با حمایت اعضای شورای اسلامی شهر و سرپرست شهرداری کرج، طرح‌ها کارشناسی و به‌صورت یک مجموعه کامل جهت بررسی در مراجع ذیصلاح به استانداری ارسال شده است.

تجربه خوب

دورهمی معلولان؛ هر هفته در بوستان بهاران

ویژه برنامه‌ای باعنوان «چهارشنبه‌های نشاط» برای افراد دارای معلولیت در بوستان بهاران اجرا می‌شود.

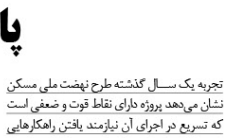

به گزارش پیام آشنا به نقل از همشهری آنلاین، این ویژه برنامه چهارشنبه‌ها ساعت۹ باحضور معلولان اجرا می‌شود تا این قشر، ضمن دورهمی، اوقات خوشی را کنار همدیگر تجربه کنند.

در ویژه‌برنامه «چهارشنبه‌های نشاط» برنامه‌های متنوعی برای معلولان اجرا می‌شود که از جمله آنها می‌توان به اجرای تئاتر اشاره کرد. همچنین خدمات آموزشی و سلامت‌محور به آنها ارائه می‌شود و معلولان در بازی‌هایی که متناسب شرایط جسمی آنها طراحی شده، شرکت می‌کنند.

از دیگر اقدامهایی که چهارشنبه‌ها در این بوستان انجام می‌شود، برپایی نمایشگاه است که در آن دستاوردهای معلولان به‌نمایش گذاشته می‌شود.

اجرای برنامه‌های مفرح و ارائه خدمات به معلولان، از اقدام‌های موثری است که سبب حضور بیشتر این قشر در جامعه و مردم می‌شود و از گوشه‌نشینی و بی‌تحرکی آنها جلوگیری می‌کند.

بر این اساس، خانواده‌های دارای معلول می‌توانند چهارشنبه‌ها به بوستان بهاران در منطقه۱۷، ضلع جنوبی میدان بهاران مراجعه و از این خدمات استفاده کنند.

عکس محله

مسعودیه

عکس: پیام آشنا

پاشنه آشیل پروژه مسکن‌سازی دولتی

تجربه یک سال گذشته طرح نهضت ملی مسکن نشان می‌دهد پروژه دارای نقاط قوت و ضعفی است که تسریع در اجرای آن نیازمند یافتن راهکارهایی برای تامین منابع، اختصاص زمین‌های مناسب و سرعت بخشیدن به اجرای پروژه است.

به گزارش پیام آشنا: خبرگزاری ایسنا در گزارشی نوشت: طرح نهضت ملی مسکن با همه چالش‌های یک سال گذشته و مشکلات پیش رو در حال اجرا است. تجربه یک سال گذشته نشان داده که مهم‌ترین پاشنه آشیل این طرح می‌تواند تامین منابع و کند شدن روند اجرای کار باشد. بعطور مثال پروژه قم به دلیل پای کار بودن متقاضیان و تامین بموقع تسهیلات، شهریور امسال افتتاح شد. در سوی دیگر برخی پروژه‌ها در دیگر نقاط کشور هنوز در مرحله تخصیص زمین، تهیه نقشه، انتخاب پیمانکار و آماده‌سازی زمین است.

بر اساس آخرین آمار وزارت راه و شهرسازی، برای یک میلیون و ۶۶۶ هزار واحد تامین زمین شده، یک میلیون و ۵۹۳ هزار واحد آغاز شده و ۴۳۰ هزار واحد به مرحله گودبرداری و فونداسیون رسیده است. البته این تعداد با آماری که از پرداخت تسهیلات ساخت مسکن وجود دارد، فاصله زیادی دارد؛ کمااینکه تاکنون از ۶۴۲ هزار و ۶۹۹ متقاضی که برای این طرح افتتاح حساب کرده و در مجموع ۲۲ هزار میلیارد تومان واریز وجه داشته‌اند، فقط ۳۳۹ هزار و ۸۹۱ واحد برای دریافت تسهیلات به بانک مسکن معرفی شده است. در مجموع کل مبلغی که تاکنون از طریق آورده متقاضیان و تسهیلات به حساب سازندگان واریز شده ۲۹ هزار و ۹۵ میلیارد تومان است.

به تازگی بابک نگاهداری، رئیس مرکز پژوهش‌های مجلس، طرح نهضت ملی مسکن برگرفته از قانون جهش تولید و تامین مسکن را دارای هشت ایراد دانست و گفت: با اغماض درباره ارقام دقیق و به روز؛ کل ثبت نام‌کنندگان بالغ بر ۵ میلیون و ۴۰۰ هزار نفر بوده، کمتر از نیمی از آنها واجد شرایط هستند و نهایتا مبتنی بر آمار و اطلاعات تا نیمه خرداد ماه حدود نیم میلیون نفر افتتاح حساب کرده‌اند و از این تعداد کمتر از ۳۰۰ هزار نفر واریزی داشته‌اند و کمتر از ۱۲۰هزار نفر واریز بیش از ۴۰میلیون تومان داشته‌اند. این اعداد فارغ از هرگونه ارزیابی کیفی، مهم‌ترین شاهد بر عملکرد نامناسب در این حوزه است که البته بخشی از آن نیز به در استطاعت نبودن یا جذاب نبودن و نامشخص بودن پروژه‌ها برمی‌گردد که عمدتا مشابه سازوکار طرح اقدام ملی مسکن و مسکن مهر است.

از سوی دیگر سازندگان می‌گویند در هر مرحله از فراخوان واریز وجه، متقاضیان به دلیل عدم توانایی ریزش می‌کنند. این نگرانی وجود دارد که در مراحل چهارم و بیشتر واریز آورده بخش قابل توجهی از افرادی که فرم «ج» آنها سبز اعلام شده، قادر به تامین منابع نباشند. در این خصوص انبوه‌سازان پیشنهاد داده‌اند برخی از شروط متقاضیان برداشته شود تا با استفاده از منابع مالی آنها پروژه‌ها پیش برود و دچار اختلال نشود. به این ترتیب در حال حاضر مهم‌ترین پاشنه آشیل برنامه انبوه‌سازی مسکن توسط دولت، اما و اگرها پیرامون تامین مالی است که با گذشت یک سال از آغاز اجرای این پروژه، همچنان مطرح است.

دیدگاه

معماران و هنرمندان هر کشور باید مدرنیسم خاص خود را کشف کنند

راج روال

معمار مدرن خلاق است. ژاپنی‌ها اولین کسانی هستند که جوهر این خلاقیت را استنتاج کرده و به زبان آشنای خودشان برگردانده‌اند. معماران و هنرمندان هر کشور، باید مدرنیسم خاص خود را کشف کنند. آرتانا ایزوزاکی و تادائو آندو گام‌های مؤثری در این راه برداشته‌اند. تادائو آندو، خلاقیت و ابداع آثار خود را از فلسفه ژاپنی کسب کرده است. او بینایی کاملا مدرن دارد و این مدرنیسم را از فرهنگ خویش الهام می گیرد. [...] باید با در نظر گرفتن واقعیت‌های دنیای امروز، مشکلات و مسائل خود را صادقانه حل کنیم. لیکن در این روند از هرگونه شکل گرایی باید پرهیز کرد.

حسن فتحی در عصر خویش بر پیشوانه‌های فرهنگی و سنتی کشورش به عنوان سرچشمه و منبع الهام تأکید می‌کرد. در آن زمان، یعنی حدود پنجاه سال پیش، نوع برخورد او با هجوم فرهنگی غرب، مقابله‌ای به‌حق و درست بود. لیکن امروز چنین عکس‌العملی کاربرد خود را از دست داده است. البته باید از گذشته پند گرفت و ریشه‌های کشف و شهود حرفه‌ای خود را در آنجا یافت. باید جنبه‌های روشن و مثبت گذشته را با چشم دل دید، و این کاری است که غرب به صورت موفقیت‌آمیزی انجام داده است.

مهاتما گاندی از پنجره‌ای باز به دنیا می‌نگریست، و این بینشی است که در فلسفه اسلامی نیز عیناً وجود دارد. از تجربیات جهانی باید بهره گرفت، لیکن تقلید، آن هم از غرب، اصالت محیطی را به بی‌هویتی می‌کشاند. (در گفتگوی با داراب دیبا، منتشر شده در مجله آبادی، ش ۲۷ و ۲۸، سال ۱۳۷۶)

منبع: گفتار

محیط زیست

«ازن»؛ دو روی سکه مرگ و زندگی

لایه ازن یا جذب پرتوهای فرابنفش موجب ادامه حیات است اما در عین حال می تواند باعث نابودی حیات انسان نیز باشد. بدین جهت روز جهانی حفاظت از لایه ازن دارای اهمیت بسیاری است.

به گزارش پیام آشنا به نقل از ایسنا، ۱۶ سپتامبر مصادف با ۲۵ شهریورماه روز جهانی حفاظت از لایه ازن است. این لایه به اندازه آسیاتی که تنفس می کنیم، مهم است چراکه مولکول‌های ازن که خود تشکیل یافته از سه اتم اکسیژن و در ارتفاع ۱۸ تا ۵۰ کیلومتری از سطح زمین در لایه استراتوسفر پراکنده هستند می‌توانند اشعه فرابنفش خورشید را جذب کنند و مانع از رسیدن بیش از حد آن به سطح زمین، اقیانوس‌ها، جنگل‌ها شوند. این لایه با جذب پرتو فرابنفش خورشید موجب، ادامه زندگی روی کره زمین می‌شود و حفظ آن نیازمند توجه و اقدامات جهانی و نابودی آن به منزله نابودی حیات انسان‌هاست. این در حالیست که تخریب لایه ازن اثرات بسیاری بر حیات و ممات انسان و محیط زیست می‌گذارد. ابراهیم حاجی زاده- مدیر طرح ملی حفاظت از لایه ازن سازمان حفاظت محیط زیست - در خصوص اثرات و پیامدهای تخریب لایه ازن اظهار می کند: در ارتفاع ۱۵- ۵۰ کیلومتری بالای سطح زمین، لایه‌ای به نام استراتوسفر وجود دارد که حجم زیادی از مولکول‌های سه اتمی اکسیژن به نام ازن در آن تجمع کرده‌اند. مولکول‌های ازن گرچه ناپایدار هستند ولی توانایی جذب پرتو مرگبار فرابنفش خورشید موسوم به UV-B را دارند. این لایه که به ازن مشهور است، از موجودات کره زمین در برابر این اشعه خطرناک همانند یک سپر محافظت می کند. ازن در حالت عادی و در سطح زمین گازی بسیار سمی است که تماس با آن باعث سوزش و التهاب دردناک دستگاه تنفسی می‌شود اما در جو فوقانی، لایه‌ای محافظ را تشکیل می‌دهد که تخریب آن موجب می‌شود تا پرتو فرابنفش خطرناک خورشید صدمات جبران‌ناپذیری به موجودات روی کره زمین وارد آورد. ازجمله این صدمات می‌توان به آسیب‌دیدگی عدسی چشم (آب‌مروارید) و کوری آفتاب‌سوختگی و در نهایت سرطان پوست، تضعیف سیستم دفاعی بدن، پیری زودرس، اختلال در مکانیزم هاضمه، تنزل گیاهان و کاهش محصولات کشاورزی، کاهش رشد و نابودی فیتو پلانکتون‌های موجود در آب دریاها - که منبع اصلی غذایی موجودات بزرگ‌تر به شمار می‌روند- و کمک به افزایش پدیده زمین گرمایی اشاره کرد. حاجی زاده درباره وضعیت تغییرات لایه ازن در ایران نیز اظهار می کند: ایران از کشورهایی است که در عرض های متوسط نیمکره شمالی قرار دارد. میانگین ازن روی سرزمین ایران حدود ۲۸۶ دابسون با حداکثر و حداقل ۳۱۰ و ۲۶۶ به ترتیب، در ماه‌های مارس و اکتبر در نوسان است که در دهه‌های گذشته کاهش چشمگیری نداشته و همین ناهنجاری بسیار ضعیف با سرعت ۰/۹ دابسون در روبه افزایش است. مواد مخرب لایه ازن و کالاهای حاوی آن در حال حاضر در پنج ضمیمه طبقه‌بندی شده است که این مواد شامل سی اف سی ها، هالون‌ها، سایر سی اف سی ها، تتراکلرید کربن، متیل کلرو فرم، متیل برومید، هیدرو کلرو فلورو کربن‌ها، هیدرو بروموفلورو کربن‌ها و بروموکلروبتان است. کالاهای مبتنی بر این مواد نیز شامل سیستم تهویه مطبوع متحرک، یخچال و فریزر، کمپرسورهای بودتی، اسپری‌ها، کپسول‌های آتشنشانی، برده‌ها و پنل‌های عایق کاری و پیش پلیمرها می‌شود. مدیر دفتر طرح ملی حفاظت لایه ازن، فعالیت‌های این دفتر را در چارچوب اقداماتی چون حذف فیزیکی و تغییر خط تولید و تجهیز واحدهای مصرف کننده به تجهیزات سازگار با لایه ازن، فعالیت‌های آموزشی و تنویر افکار عمومی، اعمال قوانین و مقررات کنترلی و فعالیت های مرتبط با پایش و نظارت عنوان می‌کند. به گفته حاجی زاده تاکنون دستاوردهای حاصل از اجرای طرح‌ها و پروژه‌های مصوب تحت پروتکل مونترال شامل تجهیز و تغییر خط تولید ۱۳۷۸ واحد تولیدی و خمافی و حذف حدود ۹۸۰۰ تن از مواد مخرب لایه ازن مشتمل بر کلروفلورو کربن‌ها، تتراکلرید کربن، متیل کلروفرم، هالون‌ها، متیل برومایدو هیدرو کلرو فلورو کربن‌ها بوده است. به گفته او برای همانهنگی با سازمان‌های بین‌المللی مرتبط با این امر همچنین اعتبارات در داخل کمیته‌ای متشکل از وزارتخانه‌های امور خارجه، صنعت، گمرک، صنوف صنعتی و سایر دستگاه‌های مرتبط تشکیل شده است و سازمان‌های بین‌المللی که اعتبار می دهند هم بعطور مرتب وضعیت فعالیت ما را رصد می کنند. البته شرایط بسیار خوبی داریم و با وجود اینکه با مشکلاتی مانند تحریم مواجه هستیم اما جزو کشورهای پیشرو در کاهش انتشار گازهای مخرب لایه ازن محسوب می‌شویم. به عنوان نمونه اگر تعهد ما در سال ۲۰۲۲ کاهش ۳۵ درصدی این گازها بود اما به کاهش ۶۷ درصدی دست پیدا کردیم و این مساله مورد توجه سازمان‌های بین المللی قرار گرفته است.